

(e)ditorial

El Balanç Social: una eina de significació

Les entitats que formen part de l'economia social i solidària, tant cooperatives com altres tipus d'organitzacions, duen a terme i promouen, intrínsecament, **una pràctica socialment responsable**. Sovint aquestes pràctiques no s'han vist acompanyades d'una suficient visibilització, de manera que només han restat conegudes i reconegudes pels actors implicats i els seus cercles propers.

Alhora, empreses que formen part de l'economia convencional han creat i utilitzat mecanismes per tal de fer-se un rentat de cara davant dels consumidors, que cada vegada incorporen nous valors en els seus criteris de consum (interès pel medi ambient, justícia a la producció, etc). Un d'aquests mecanismes és el que han anomenat Responsabilitat Social Empresarial, que acaba essent, en la majoria de casos, aparador i maquillatge en forma d'aportacions a ONG's a canvi d'una foto on surti un nen africà somrient al costat del logo de la marca, o el patrocini d'algun acte puntual «ecològic i sostenible».

Així doncs, les organitzacions de l'economia social que realment incorporem a la pràctica els valors de democràcia, igualtat, equitat, solidaritat, autoresponsabilitat, honestat, ajuda mútua i, evidentment, responsabilitat social, hem de buscar formes per donar a conèixer aquestes pràctiques i la seva dimensió transformadora per generar altres formes d'economia. **Quelcom allunyat d'una simple capa de maquillatge.**

És en aquest sentit que a la Xarxa d'Economia Solidària estem elaborant **un model de Balanç Social** per a les entitats que en formen part. Aquesta eina vol convertir-se en un mecanisme per fer visibles les pràctiques responsables de les organitzacions i a on destinem el nostre excedent social. Els resultats es presentaran agregats en un Balanç Social de les entitats de la XES. Alhora, esperem que amb aquesta iniciativa, les organitzacions de la xarxa que encara no han desenvolupat aquesta mena de mecanismes, els apliquin i impulsin en la seva activitat quotidiana, **per tal d'avaluar i millorar les nostres pràctiques.**

Assemblea General: 17 de gener 2009

A la darrera Assemblea General, celebrada el propassat 15 d'octubre, es va decidir convocar les properes **assemblees generals amb caràcter trimestral**. Una nova **Comissió Permanent**, amb caràcter obert a totes les entitats sòcies, es reunirà mensualment cada primer dimecres de mes. La propera Assemblea serà el **dissabte 17 de gener a les 10.30 hores**.

(a)ssemblea

Fem balanç social

Jordi Ribas*

El procés de Balanç Social agregat iniciat a la XES a partir de l'abril del 2008 ha estat fruit de dos anys de reflexió sobre la necessitat de construir eines pròpies i diferenciades per i des de l'Economia Solidària, en un context en el que la Responsabilitat Social de les Organitzacions adquireix dia a dia més rellevància, transcendent la seva funció de "marqueting social" i consolidant-se com una disciplina facilitadora del tant necessari "canvi social".

Així doncs, es va crear una comissió de treball per engegar aquesta iniciativa i iniciar una fase pilot que ens hauria de permetre perfilar una eina de Balanç Social sota les consignes d'operativitat, senzillesa, caràcter obert i voluntari, participació, periodicitat, universalitat i provisionalitat. Els objectius principals que es vàrem definir són tres:

1. Significació de la XES: aquest objectiu depèn de la pertinença, adequació i validesa de l'eina metodològica utilitzada. Per això cal veure si el sistema de recollida i tractament de dades dissenyat permet treure'n resultats agregats de la XES que siguin coherents i pertinents. La principal dificultat que cal resoldre en aquest sentit té a veure amb la heterogeneïtat de les entitats que formen part de la XES, entre les que compten cooperatives, associacions, empreses d'inserció, alguna fundació i cooperatives de segon grau. A més, la validesa d'aquest procés metodològic depèn també del grau de participació de les entitats membres. D'aquí l'especial importància que té en aquests moments comptar amb vosaltres i amb la vostra participació en aquesta iniciativa. Aquesta realitat constitueix un repte que condicionarà la dimensió metodològica dels futurs models de Balanç Social de la XES.

2. Dinamització de la XES: una iniciativa d'aquestes característiques implica necessàriament engegar un procés de comunicació interna per encoratjar les entitats a participar-hi. El repte al que hem hagut de fer front, en aquest cas, és el fet que per primera vegada s'ha plantejat un procés en el marc de la XES. Aquest requereix de la implicació i participació de les seves entitats durant un període llarg de temps de manera constant i sostinguda. La manca d'iniciatives d'aquest tipus en els darrers anys pot haver contribuït a diluir la cohesió i el sentiment de pertinença de les entitats membres, d'aquí la importància d'aquest procés de cara al futur de la XES.

3. Promoció de la RSO a les organitzacions: un dels potencials del Balanç Social que s'està realitzant és promocionar les bones pràctiques i les estratègies de Responsabilitat Social de les Organitzacions. L'Economia Social i Solidària ja és en si mateixa una pràctica de Responsabilitat Social, i aquesta iniciativa es planteja com a tercer objectiu general donar més visibilitat a aquest fet: «economia solidària = responsabilitat social».

Per començar es van explorar diversos models ja en marxa, prenent com a referents principals el model d'Auditoria Social desenvolupat per REAS (la xarxa estatal Red de Economía Alternativa y Solidaria) i el model de Balanç Social Cooperatiu "RSECoop" promogut per un consorci d'entitats catalanes entre les que compten la Confederació de Cooperatives de Catalunya, l'Institut per a la Promoció i la Formació Cooperatives (IPFC), l'Ajuntament de Barcelona, l'Institut Català de la Dona (ICD), la Confederación Empresarial Española de la Economía Social (CEPES) i les sis Federacions de Cooperatives de Catalunya. Com a resultat d'aquesta recerca per part de la comissió de treball de Balanç Social, es va concretar un qüestionari amb 16 indicadors distribuïts en 8 categories: democràcia, igualtat, sostenibilitat, participació comunitària, qualitat laboral, qualitat professional, compra i inversió ecosocial, i altres. Un cop dissenyada l'eina es va dur a terme la difusió de la iniciativa i el contacte amb les entitats. Actualment la XES esta formada per 41 entitats, de les quals 34 són susceptibles d'aplicar un Balanç Social. En aquesta ocasió n'han participat 16.

Aquesta iniciativa **tindrà continuïtat en el 2009** amb la realització del Balanç Social del 2008 de les entitats que així ho desitgin. Per tant, és un procés obert i participatiu. El qüestionari encara es troba en fase de construcció perquè a nivell metodològic cal abordar el repte de la heterogeneïtat de la Xarxa d'Economia Solidària. En aquest sentit, ens reafirmem en la necessitat de la vostra participació de cara al 2009 i esperem que la trobeu prou interessant i engrescadora com per dedicar-hi a mica de temps en el futur.

* Jordi RIBAS

[és membre de la Comissió de Balanç Social]

Crisi 3.0

Un ja no sap quanta democràcia aguantarà el capitalisme en aquesta estranya mixtura entre Adam Smith i Benito Mussolini que ens assetja: ordre i economia i que res no es mogui

És l'economia, estúpids, que diuen. Allò que marca i modula les nostres condicions de vida i de treball. Allò que precaritza. Ara que s'ha posat de moda socialitzar pèrdues i privatitzar beneficis, l'estat ja corre a salvar el cul de cada tupinada fracassada. Amb els calers de tots. No solament als EUA, nacionalitzant el món de gàngsters de les hipoteques 'sub-prime'. També a casa nostra, on crec recordar que l'únic mèrit de l'ex-ministra Chacón en matèria d'habitatge va ser de garantir al sector immobiliari (que tantes vides ha hipotecat) que no seria pel govern ZP que s'estavellaria. La cosa més curiosa de tot plegat, és que l'artífex d'aquell acord antisocial va ser David Taguas, cap de l'Oficina Econòmica de la Moncloa. Un cop tancat l'acord i havent guanyat ZP la segona legislatura, Taguas va plegar. Immediatament després va ser nomenat flamant nou president del gremi del totxo. Ves per on. Roma mai no paga als traïdors.

En fi, que ara que oficialment hi ha crisi, malgrat que la crisi del 56% dels treballadors i treballadores que cobren menys de mil euros ja dura fa anys i panys, caldria filar prim per discernir qui pagarà els plats trencats del joc de la bombolla financera i immobiliària (on s'assenta el miratge del miracle espanyol i el litoral malmès del Paísos Catalans). Si com sempre, i com sembla, la pagarem els de sempre. O si hi ha cap alternativa plausible i solidària al desgavell econòmic; que amplia l'edat laboral als setanta anys; que pretén legalitzar les seixanta-cinc hores de jornada setmanal, que deslocalitza, globalitza, precaritza; que cada cop prem més fort l'accelerador del turbocapitalisme global, bandejant drets socials que havien costat dècades i patiments d'assolir.

Però, en fi, un ja no sap on comença i acaba la farsa quotidiana i virtual de l'economia global, ara que el Financial Times mateix qualifica l'economia espanyola de "porcs al fangar", a punt de caure de morros després d'anys vivint a la bombolla. Ves. Qui ordeix el parany del consum compulsiu que ens encadena? Quan vam escollir democràticament el senyor Euribor? Qui manega els fils de 'l'estanflació' i d'una democràcia que no és sinó plutocràcia, en què qui més té, més mana? On va començar la fireta de farses i estafes?

I és que això de la crisi té contrastos que esparveren, garratiben i espaternen. De riure o de plorar. Només tres paradigmes casolans. De casa nostra, globalment locals. D'ara i avui.

El primer es refereix a la directiva europea sobre les seixanta-cinc hores. Totes les conquestes suades pels avis enfilant directament la paperera. Però no ara, ja fa temps. Un nou veí del barri, amazic i jove, ja treballa dotze hores el dia, sis dies la setmana, a l'hoteleria més cèntrica de Barcelona. Vuit-cents euros mensuals. A la mateixa ciutat dels prodigis de Barcelona, gestionada pel tall uniforme i

sempre idèntic de tots els sortits d'ESADE, com Hereu. Amb els 300.000 pobres que sobreviuen a Barcelona i que mai no surten enlloc.

El segon es refereix a la moda de deslocalitzar el nostre teixit productiu. Per exemple, els Simon, els Simon d'Olot, que van guanyar molts milions d'euros de benefici l'any passat. Reinversió? I ca. Tot a l'inrevés. Han decidit d'acomiadar vuitanta treballadors. Al carrer en nom dels beneficis. O si voleu, de la crisi, que això del parany del salari baix i del consum desbocat, fa massa que s'ha instal·lat a casa nostra, on fer domèstics equilibris mensuals i autèntics malabarismes trepidants s'ha convertit en un esport nacional. Per a aprendre a necessitar menys i a compartir més.

I la tercera, que és la que més espaordeix i la cirereta de la crisi. Fixin-se en l'escàndol. Estiu batent rècords d'atur. Però una cooperativa històrica del metall es disposa a obrir vint-i-cinc nous llocs de feina. Té una trajectòria dilatada (no endebades va néixer d'un tancament patronal el 1981 i de l'autoorganització dels obrers) i unes finances sanejades, i s'adreça al Departament d'Indústria perquè ajudi i faciliti sòl públic. La resposta no es fa esperar. Però a cal sabater... sabates de paper. Els diuen que sí, que la Generalitat els llogarà sòl. Però a un polígon... de Tànger. Política industrial? Executiu d'esquerres? Defensa de l'ocupació i de l'economia local? País perplex, que diria Josep Vicent Marquès, i tots a llogar cadires. Mentre hom sospira pel torn de les dimissions que mai no arriben. Immediates i irrevocables, si pot ser.

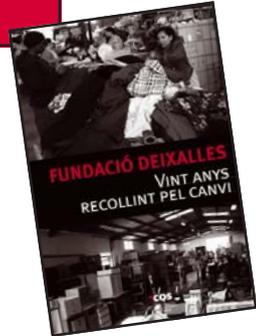
Entabanen que fa fort els del duro a quatre pessetes. I un ja no sap quanta democràcia suportarà l'enèsima crisi del capitalisme. Ni què serà d'aquesta mixtura de poder que barreja perillosament Adam Smith i Benito Mussolini. Economia i ordre: que la seguretat dels negocis resti intacta. Que la plusvàlua creixi. Mentre la crisi social del capitalisme i el seu fracàs permanent (en termes de misèria humana, fam i migracions forçoses) deixa la rècua diària de 70.000 persones mortes. Mortes de fam. I de pena. De la pena de mort per a tants que és una economia de casino i rapinya, uns gestors que només saben apujar-se el sou i un país a la deriva. Són els estúpids de l'economia. No pas l'economia. Estúpids.

* David Fernandez

[publicat al 'mail obert' de Vilaweb el 17 del setembre]

FUNDACIÓ DEIXALLES
Vint anys recollint pel canvi
Col·lecció Experiències
d'Economia Solidària, núm. 5
ECOS 58 pàgines 15 euros.

Vint anys recollint pel canvi

El llibre **Fundació Deixalles: vint anys recollint pel canvi**, es publica coincidint amb el **vintè aniversari de la Fundació Deixalles**, amb la voluntat de glossar la trajectòria i l'activitat de l'entitat. Deixalles es defineix com **“una entitat de l'Economia Solidària que té per objectiu contribuir a la construcció d'una societat més justa i més sostenible, afavorint la inserció social i laboral de persones en situació o risc d'exclusió social”**. L'entitat actua, principalment, a l'àmbit geogràfic de les Illes Balears, combinant la tasca per la integració social i la millora del medi ambient. El llibre, que mostra la història d'aquests vint anys a través de la veu d'alguns dels seus protagonistes, és una bona manera de fer una primera aproximació a la tasca de Deixalles.

LA PALETA
Una història
arrelada al territori
Col·lecció Experiències
d'Economia Solidària, núm. 6
ECOS 56 pàgines 15 euros

Una història arrelada al territori

La Paleta és una **cooperativa constituïda l'any 1985**, arran de la voluntat dels socis fundadors de treballar en la paletaeria i la construcció mantenint els lligams amb el territori i la tradició, i emmarcant-se dins dels paràmetres de la feina ben feta i de la **democràcia empresarial**. Com en el llibre **FUNDACIÓ DEIXALLES: VINT ANYS RECOLLINT PEL CANVI**; la publicació de l'obra **LA PALETA: UNA HISTÒRIA ARRELADA AL TERRITORI**, **també coincideix amb el vintè aniversari de la constitució de la cooperativa** que protagonitza l'estudi. La cooperativa ha desenvolupat la seva tasca **respectant el medi ambient**, implicant-se en el teixit de l'economia social i cooperativa, i relacionant-se amb l'**entorn**, sense deixar de treballar amb un nivell **molt alt de qualitat**.

L'èxit de la cooperativa —que en l'actualitat ha esdevingut promotora i constructora— ha estat possible durant tots aquests anys gràcies a la voluntat de mantenir la figura del paleta d'ofici i el contacte directe amb els clients; de la mateixa manera, ha fet prevaldre la **feina ben feta** per damunt del pur benefici empresarial.

